

Helse- og omsorgsdepartementet

Deres ref. 24/3537

Oslo 10.01.2025

Høring: forslag til endringer i reglene om taushetsplikt i helsepersonelloven og pasientjournalloven mv.

Norsk Presseforbund (NP) er paraplyorganisasjon for frie redaktørstyrte medier. Vi viser til høringsnotatet om forslag til endringer i reglene om taushetsplikt i helsepersonelloven og pasientjournalloven mv. Etter en gjennomgang av forslaget, ønsker vi å komme med følgende innspill:

Allmennhetens informasjonskrav

I løpet av de siste 20 årene har retten til informasjon blitt styrket rettslig som en del av ytringsfriheten. Ytringsfrihetskommisjonen foreslo som følge av dette en sterkere lovfesting av situasjoner der taushetsplikten må vike for informasjonskravet. Vi viser her til NOU 2022:9 "En åpen og opplyst offentlig samtale", kap. 11.8.5 der kommisjonen blant annet skriver følgende om regulering av taushetsplikten i forvaltningsloven § 13:

«Forvaltningsloven § 13 regulerer taushetsplikt i det offentlige. Det ble nylig lagt til en unntaksregel i paragrafen (§ 13 b nr. 7) som sier at taushetsplikten i forvaltningen «ikke er til hinder for at forvaltningsorganet deler opplysningene med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse».

Slik kommisjonen ser det, går ikke bestemmelsen langt nok i å dekke tilfellene hvor brudd på taushetsplikt kan forsvares i lys av informasjonskravet i EMK artikkel 10. Varslings- og meldeplikten etter arbeidsmiljøloven er et eksempel på at taushetsplikten må vike. Det er imidlertid tvilsomt om offentlige tjenstepersoner tør å gjøre unntak som ikke følger direkte av forvaltningsloven. Når regelverket for unntak er uoversiktlig, er det alltid lettest å falle tilbake på hovedregelen om taushetsplikt. Den generelle bestemmelsen om taushetsplikt i offentlig saksbehandling bør derfor endres for å gi et mer dekkende bilde av hvilke unntak som kan gjøres»

Kommisjonen foreslo derfor å lovfeste unntak fra taushetsplikt i tråd med allmennhetens informasjonskrav.

Det foreliggende forslaget til endringer i helsepersonelloven og pasientjournalloven adresserer i liten grad allmennhetens og medias behov for innsyn i helseopplysninger av offentlig interesse. Vi mener dette er en mangel ved høringsnotatet og at dette må vurderes nærmere i det videre

lovarbeidet. Det er viktig med presise og klare taushetspliktsregler som beskytter privatlivet, samtidig må vi ha regler som ivaretar ytringsfriheten og retten til informasjon.

Forslag til endring

Vi foreslår at det i helsepersonelloven § 23 inkluderes en ny bestemmelse som åpner for unntak fra taushetsplikten når tungtveiende allmenne hensyn gjør det rettmessig å gi opplysningene videre. Dette vil være i tråd med anbefalingene i NOU 2022:9 og sikre en bedre balanse mellom personvern og offentlighetens informasjonsbehov.

Vi foreslår følgende ordlyd i helsepersonelloven § 23:

"Taushetsplikten etter § 21 er ikke til hinder for at opplysninger gis videre når tungtveiende allmenne hensyn gjør det rettmessig. Ved vurderingen skal det legges vekt på opplysningenes allmenne interesse, samfunnets behov for informasjon og kontroll, samt mulige skadevirkninger for den opplysningene gjelder."

Denne endringen vil:

- Sikre at viktig informasjon av allmenn interesse kan komme frem, for eksempel i saker om systemsvikt i helsevesenet eller alvorlige hendelser som berører folkehelsen.
- Gi mediene bedre muligheter til å utføre sin samfunnsrolle som kritisk gransker av helsevesenet.
- Skape en mer balansert avveining mellom personvern og allmennhetens informasjonsbehov.

Om taushetsplikt for nødmeldetjenesten (punkt 4.2.1):

I dette punktet foreslås det å lovfeste en taushetsplikt for personopplysninger om innringer til medisinsk nødmeldetjeneste. Hensikten er å sikre at alle trygt skal kunne kontakte medisinsk nødmeldetjeneste for å varsle om situasjoner der det er akutt behov for helsehjelp uten fare for å bli straffeforfulgt.

Vi mener forslaget innebærer et uforholdsmessig inngrep i retten til informasjon. Selv om innringere har et legitimt behov for beskyttelse, kan det også i mange tilfeller være tungtveidene hensyn for innsyn, særlig for pressen. I disse tilfellene kan en taushetsplikt være et uforholdsmessig inngrep i ytringsfriheten. For pressen kan manglende tilgang hindre dem i å ivareta sin samfunnsoppgave med å kontrollere og rapportere om hendelser. Vi mener derfor denne ikke kan utformes absolutt, og at dette gjør det ekstra viktig å ta inn et unntak som vi foreslår over i § 23.

Sindre Granly Meldalen, rådgiver og jurist i Norsk Presseforbund